150

Van:
Verzonden: zondag 19 juli 2009 14:46
Aan:

Onderwerp: Q-fever

Bijlagen: BRABANT%20VEILIGER%2013%20JAN09.pdf; GD783 flyer 6.pdf; Q fever onverdacht.doc

Q-fever betrokkenen,

Q-fever blijft de gemoederen bezig houden en de druk loopt nog steeds op. Vorige week zaterdag vond een Q-fever bijeenkomst plaats in Landerd waar de ministers van LNV en VWS bij aanwezig waren. Tijdens het openbare deel van die dag hebben , (GGD; zie ook bijlage), (LTO) en ik een presentatie gehouden. Vanaf de vrijdagmorgen daarvoor vroeg de pers mij om te reageren op de inmiddels aan de pers doorgespeelde presentatie van . Uiteindelijk heb ik dat niet gedaan omdat ik niet vooruit wilde lopen op de zaken die op zaterdag zouden gebeuren. Daarna heeft in de schrijvende pers en voor radio en tv elke gelegenheid aangegrepen om verdergaande maatregelen te eisen: dierbewegingsbeperkingen, stallen sluiten, mest verbranden enz. Intussen kwam op vrijdagmiddag van Bureau Risicobeoordeling van de VWA een risicobeoordeling van Q-fever via mest. Samen met RIVM en CVI werkt GD aan een pilot om de reductie van Coxiella in mest tijdens het proces van compostering te meten. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van Coxiella burnetii kweek op het CVI.
Dit weekend heeft het RIVM een volgende (vierde) Q-fever slachtoffer bekendgemaakt.
Komende maandag besteedt Netwerk (NCRV-netwerk, Nederland 2, 20.25 uur) 8 minuten aandacht aan Q-fever. De redactie heeft mij benaderd voor de naam van een dierenarts die goed op de hoogte is van Q-fever om het enten van de geiten op een melkgeitenbedrijf en een kinderboerderij in beeld te brengen. Uiteindelijk hebben ze gekozen voor een andere dierenarts (waarschijnlijk dierenarts). Ook komt aan het woord en uiteindelijk heb ik ingestemd om mijn reactie te geven op de uitlatingen van , zonder overigens zijn deel in de uitzending te hebben gezien. Voor uiteindelijk één à twee minuten uitzending wordt ongeveer een uur opgenomen. Ik ben benieuwd.
Inmiddels hebben we in overleg met de koepelorganisatie van de kinderboerderijen in Nederland (SKBN) en schapenhouders die hun dieren inzetten voor landschapsbeheer een keurmerk Zoönosen (zie bijlage) gelanceerd. Hier waren we rond de jaarwisseling al mee begonnen. Het gaat hier niet om een systeem van certificering maar om een gecontroleerd drie stappenplan dat aangeeft welke maatregelen zijn genomen om de risico's zo veel mogelijk te beperken. Voor de deelnemende kinderboerderijen worden de eisen van dit keurmerk uiteindelijk ook opgenomen in het kwaliteitssysteem waar de kinderboerderijen nu aan werken. Dit kwaliteitssysteem komt echter langzamer op gang dan de overkoepelende organisatie een aantal jaren geleden had gehoopt.
Recent hebben we in overleg met een aantal betrokkenen een aanzet gemaakt voor Q-fever onverdacht certificering (zie bijlage) voor melkschapen- en melkgeitenbedrijven. Mogelijk kan deze onverdacht-certificering in de plaats komen van elders bepleite ingrijpende dierbewegingsbeperkingen. We zijn intussen met de voorbereidingen van de uitvoering gestart.
Tenslotte is het goed om te weten dat vanuit de ministeries van LNV en VWS vragen over Q-fever zijn gesteld aan . Deze vragen zijn vervolgens belegd bij de leden van het Outbreak Management Team Q-fever en samen met (CVI) heb ik suggesties voor antwoorden doorgegeven aan . Wij hebben gevraagd om de definitieve antwoorden ter inzage te krijgen maar ik weet niet of dit gebeurt en of we vervolgens nog invloed hebben op het definitieve antwoord. Waarschijnlijk gaat de brief met antwoorden begin volgende week naar beide ministeries.

Met vriendelijke groet,

****

www.ecsrhm.eu

GD
Postbus 9, 7400 AA Deventer
@gddeventer.com
www.gddeventer.com

150 A

Brabant Veiliger

Editie nr.13 Januari 2009 Jaargang 4

Brabant Veiliger
Magazine Integrale Veiligheid

Provincie Noord-Brabant

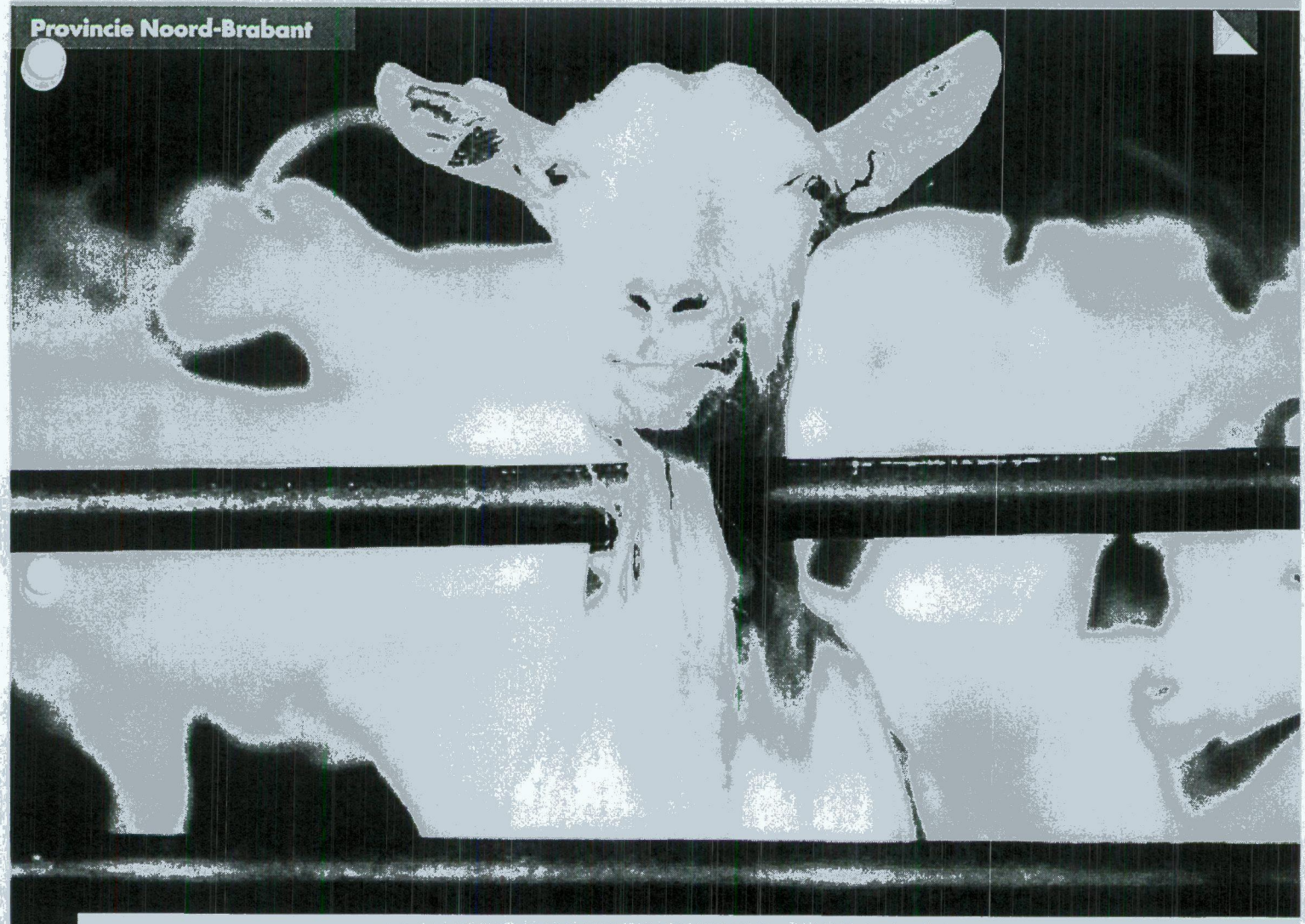

Q-koorts
Wat brengt 2009 ons?

Mal groepsrisico Tegen welke risico's zeggen we 'ja'?

Uit de bajes En dan?

Nr.13

Maart

Ma. 02/03/2009
Bestuurlijke bijeenkomst externe veiligheid, provinciehuis
Het college Brabant Veiliger gaat met [illegible] over externe veiligheid. Hoe veilig is [illegible] voor de omgeving? Is het [illegible] verbeterd? Bestuurders worden uitgenodigd [illegible] [illegible] bijeenkomst [illegible] [illegible] [illegible]

In de volgende uitgave onder meer:

- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]

[illegible]

[illegible]

Brabant is in de greep van de Q-koorts. In juni 2007 sloeg de geheimzinnige ziekte voor het eerst toe en werden 170 mensen ziek. Op 1 oktober vorig jaar bedroeg het aantal zieken bijna 750. Allerlei maatregelen zijn inmiddels getroffen. Voorkomen we daarmee dat de Q-koorts zich in 2009 verder verspreidt? Jos van de Sande, arts en manager Algemene Gezondheidszorg verbonden aan de GGD Hart voor Brabant, heeft zijn twijfels.

'Hoop op het beste, bereid je voor op 't ergste'

Jos van de Sande is al vanaf de allereerste besmettingen betrokken bij het onderzoek naar de bron van de ziekte en de advisering aan de betrokken gemeenten en ministeries. 'We weten inmiddels heel veel, maar nog te weinig om de bron van ziekte effectief aan te pakken. Daarom wordt het heel spannend hoe de Q-koorts zich in 2009 zal manifesteren.'

Hypotheses

Het grote vraagteken is hoe de ziekte zich de afgelopen twee jaar in zo'n razend tempo wist te verspreiden. Jos van de Sande: 'Sinds de jaren vijftig zijn wereldwijd regelmatig epidemieën van Q-koorts beschreven. In Nederland – waar een aangifteplicht geldt voor ziektegevallen – zijn tot en met 2006 jaarlijks tussen de vijf en vijftien ziektegevallen gemeld, bijna allemaal mensen die beroepsmatig met vee in aanraking komen. Dat veranderde op slag in 2007 met 170 besmettingen, vooral onder mensen die juist niet met vee in aanraking komen.
Een mogelijke verklaring daarvoor is dat de oorspronkelijk Q-koortsbacterie is gemuteerd tot een krachtiger, meer resistente soort. Dat is echter een lastige hypothese, omdat we niet beschikken over een DNA-fingerprint van de betrokken bacterie. Daardoor is niet te zeggen of een bacterie die in een stal is gevonden precies dezelfde is als die welke bij een patiënt is aangetroffen. Anderen leggen een direct verband tussen de uitbraak van de ziekte en de doodgeboren geitjes. Als dat zo zou zijn, zou de piek van de besmettingen zich niet in mei/juni, maar twee maanden eerder - in de lammerperiode - moeten hebben voorgedaan.
En ten slotte is er nog de theorie dat de hogere temperaturen en toenemende droogte als gevolg van klimaatsverandering een rol spelen. Nu was vooral 2007 inderdaad relatief warm en droog, maar als dat alleen de oorzaak zou zijn, zou de epidemie hebben moeten doorlopen tot juli/augustus. Feitelijk was de ziekte toen al op zijn retour.'

>>> Lees verder op pagina 4

Inhoudsopgave

Opinie 2

Q-koorts
Allerlei maatregelen zijn getroffen om een nieuwe besmettingsgolf van Q-koorts in Brabant te voorkomen. Maar we weten nog niet alles van de ziekte...

Project 6

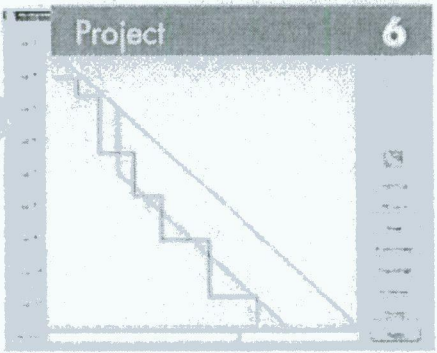

Mal groepsrisico In de wereld van externe veiligheid is groepsrisico een lastig begrip. Er wordt echter gewerkt aan een instrument dat inzichtelijk maakt waar het om gaat.

Toekomst 7

Scherp blijven op het spoor
Het Basisnet Spoor moet zorgen voor duurzaam veilig transport van gevaarlijke stoffen over de rails. Intussen moeten knelpunten worden aangepakt.

Samenwerking 10

Uit de bajes. En dan?
In de regio Maas & Leijgraaf organiseren gemeenten en andere instanties samen de nazorg en helpen ze ex-gedetineerden de draad weer op te pakken.

Project 15

Voorlichtingsteam verkeersveiligheid
Sinds juni 2008 bezoekt het Brabant Veilig Voorlichtingsteam evenementen om Brabanders te informeren over alles wat met veiliger verkeer te maken heeft.

Organisatie 18

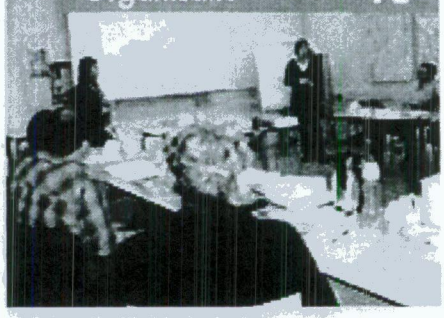

Ruim baan voor risicocommunicatie
Op 1 januari 2009 is het project Risicocommunicatie geëindigd Er komt een speciale organisatie die gemeenten blijft ondersteunen bij risicocommunicatie.

En verder...

Meer over Q-koorts 4

Samen zorgen voor veiligheid in BRZO-bedrijven 9

Uitvoeringsprogramma: de gemeenten moeten het doen 12

Bedrijven gaan zelf door met beheersen van risico's 13

Beter bedacht op Oudejaarsnacht 14

Oefening 'Waterproef' testte bestuurlijke daadkracht 16

Veiligheid is niet alleen het feestje van specialisten 20

Foto cover: Chris van Cromvoirt

Wat is Q-koorts?

- Q-koorts is een zogenaamde zoönose, een ziekte die overgaat van dier op mens.
- Veroorzaker is de bacterie Coxiella burnetii, een micro-organisme dat vooral voorkomt bij schapen, geiten en runderen.
- Een infectie zorgt voor vroeggeboorten en miskramen waardoor de bacterie in groten getale vrijkomt in urine, vruchtwater, foetus en placenta.
- In de in Nederland gebruikelijke potstallen blijft het mengsel van mest en stro lang in de stal.
- Besmetting van de ziekte verloopt via de luchtwegen, maar ook bij het eten van rauwe melkproducten.
- Besmetting via de lucht gebeurt vooral bij het uitmesten van de stallen.
- De meeste besmettingen verlopen zonder dat de patiënt het merkt
- Bij een ernstiger verloop begint de ziekte meestal acuut met heftige hoofdpijn en hoge koorts.
- Naast de acute vorm bestaat er een zeldzame chronische variant die levensbedreigend kan zijn.

Q-koorts in Nederland

In Nederland werden tot en met 2006 jaarlijks tussen de vijf en vijftien ziektegevallen gemeld. Maar in 2007 werden in Brabant 170 mensen ziek, van wie de meesten als gevolg van een besmettingshaard in Herpen. In 2008 was het aantal ziektegevallen begin juni nog gelijk aan het aantal in 2007. Daarna nam het aantal fors toe.

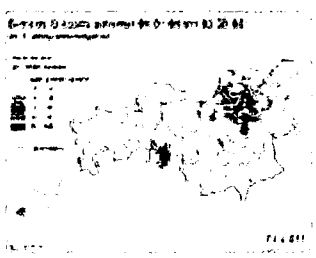

De besmettinghaarden in Brabant

Tot 1 oktober 2008 zijn alleen al in de GGD-regio Hart voor Brabant (29 gemeenten in de regio Midden- en Noordoost-Brabant) 673 zieken gemeld, van wie er 103 in een ziekenhuis moesten worden opgenomen. Rond Helmond zijn 80 ziektegevallen gemeld en in de regio Nijmegen - grenzend aan Brabant - nog eens 40. Daarmee vormt Q-koorts een serieuze bedreiging voor de volksgezondheid.

Maatregelen van LNV

- Een meldplicht voor bedrijven waar op enig moment opvallend meer abortussen ('abortusstorm') plaatsvinden.
- De Voedsel en WarenAutoriteit (VWA) bezoekt deze bedrijven en bespreekt de naleving van hygiëneadviezen.
- Bij bedrijven waar besmetting is vastgesteld geldt een verbod van drie maanden op het uitmesten van de stal en het uitrijden van mest
- Als de potstal vol is, is ontheffing mogelijk van de VWA die ter plekke bekijkt wat de alternatieven zijn.
- Er mogen geen bezoekers komen in de stallen van besmette bedrijven.
- Het ministerie van VWS overlegt met het RIVM of zelfkazende boeren die getroffen worden door een besmetting de rauwe melk moeten pasteuriseren.
- De melkgeiten en -schapensector wordt geadviseerd om voor het begin van de lammerperiode in februari de stal uit te mesten. Bacteriën die bij eventuele abortussen vrijkomen, worden dan geruime tijd in het stro bewaard Gedurende die tijd neemt de besmetting flink af
- Als voorlopig hoogtepunt van overheids ingrijpen vond op 20 oktober 2008 een grote vaccinatiecampagne plaats.

Afstemmingsoverleg Q-koorts

Op 20 oktober 2008 organiseerde de provincie een bijeenkomst met nagenoeg alle instanties die een rol kunnen spelen bij de aanpak van Q-koorts De GGD-arts Jos van de Sande hield een inleiding over de ontwikkeling van de ziekte de afgelopen twee jaar Tijdens de bijeenkomst werd duidelijk wie wat precies doet en spraken de instanties af elkaar op de hoogte te houden en activiteiten op elkaar af te stemmen De ministeries van LNV en VWS namen het initiatief tot een vervolgoverleg medio januari.

>>> vervolg van pag. 1 tot 2

Mest

Hoe de epidemie is ontstaan laat zich dus niet eenduidig verklaren. Maar Jos van de Sande heeft zijn ogen en oren niet in de zak. 'Ik ben er inmiddels van overtuigd dat de epidemische besmetting door Q-koorts plaatsvindt zodra besmette geitenmest de stal verlaat. Ik weet van geitenboeren dat ze de mest uitrijden tot ongeveer half mei, zeg maar als de maïs begint te groeien. De mest wordt doorgaans vervoerd op open karren en vervolgens over het land gestrooid. De mest wordt vaak niet direct of helemaal niet ondergewerkt, maar blijft op het land liggen, verdroogt en verwaait. Opvallend is dat de piek van de epidemie precies past in deze periode dat de mest wordt uitgereden. Van één boer weten we exact wanneer dat gebeurde; precies twee weken later zagen we op die locatie een besmettingsuitbraak. Dat bedrijf was overigens bekend, omdat daar kort tevoren een 'abortusstorm' had plaatsgevonden. De betrokken boer had dat gemeld bij de Gezondheidsdienst voor Dieren. Vreemd is dat het ook het afgelopen jaar – toen inmiddels

Foto Chris van Cromvoirt

een meldingplicht van kracht was – officieel bij dit ene bedrijf gebleven is.

Ineffectief

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft inmiddels allerlei maatregelen getroffen om de ziekte te lijf te gaan. Daartoe behoren de al genoemde meldingsplicht voor bedrijven waar op zeker moment opvallend meer abortussen plaatsvinden dan normaal. De Voedsel en WarenAutoriteit (VWA) bezoekt vervolgens deze bedrijven en bespreekt de naleving van opgestelde hygiëneadviezen.
Jos van de Sande twijfelt aan het effect van deze maatregelen. 'Natuurlijk is een meldingsplicht op zichzelf prima. Maar ze werkt onvoldoende. Hier in Brabant heeft zich in 2007 en 2008 één boer gemeld, en dat was ook nog dezelfde. Andere boeren melden zich niet uit ongehoorzaamheid óf omdat zij het aantal abortussen niet als een 'storm' beschouwen, terwijl er wel degelijk sprake kan zijn van Q-koorts. Doordat de meldingsplicht niet werkt, werken de hygiëneadviezen ook niet. Want de VWA komt pas in actie ná een melding. Mij interesseert de praktische vraag: wanneer is een stal besmet? Antwoord: als er één geit besmet is. En voor mij is het hele gebied verdacht als er zieke mensen zijn...'
Als voorlopig hoogtepunt van overheidsingrijpen vond op 20 oktober jl. een grote vaccinatiecampagne plaats. Tienduizenden geiten en schapen in de 'brandhaarden' rond Uden werd op last van het ministerie van LNV ingeënt tegen Q-koorts.
Ook deze maatregel heeft volgens Van de Sande slechts beperkt effect, want beesten die drachtig zijn mogen niet worden gevaccineerd. Omdat in oktober voor veel geitenhouders het dekseizoen al was begonnen, lopen er nu nog duizenden geiten en schapen rond, die de bacterie kunnen oplopen en uitscheiden.

Aanvullende maatregelen

'Als je echt iets aan de Q-koorts-epidemie wilt doen, moet je het kwaad aan de wortel aanpakken. Boeren moeten op de eerste plaats worden verplicht om altijd en overal doodgeboren geitjes met hun nageboorte te verwijderen en te vernietigen. Als zich abortussen voordoen moeten we een bedrijf direct als besmet beschouwen en daar de nodige hygiënemaatregelen treffen. Geitenboeren moeten verder worden verplicht de mest te laten vernietigen, bijvoorbeeld door verbranding. Vóór het vervoer moet de mest worden ontsmet en afgedekt. In geen geval mag die meer op het land geraken.'
Voorlopig gelden echter de officiële maatregelen van het ministerie van LNV. Jos van de Sande is er niet gerust op: 'Ik hoop op het beste, maar bereid me voor op het ergste...'

Herpen wil weten hoe het zit

Herpen bij Oss had vorig jaar de twijfelachtige eer de eerste 'besmettingshaard' te zijn van Q-koorts. In het dorp werden 76 mensen in meer of mindere mate ziek. Van hen had 60% nauwelijks klachten, maar 20% werd doodziek met aandoeningen aan lever en longen. Bij één sterfgeval bestaat het vermoeden dat de Q-koorts de oorzaak van het overlijden is geweest.

Omdat er onder de inwoners nog veel vragen leven over de Q-koorts, organiseerde de GGD Hart voor Brabant op 4 november jl. een voorlichtingsbijeenkomst. De plaatselijke huisarts, de GGD, de Voedsel en WarenAutoriteit (VWA) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) presenteerden hun actuele kennis over de Q-koorts. Een Nijmeegse longarts in opleiding deed verslag van zijn onderzoek naar het ziekteverloop bij de Herpense patiënten met Q-koorts
Veel vragen uit het publiek konden worden beantwoord. Maar nog niet alles is duidelijk. Zo is nog niet bekend of mensen die Q-koorts hebben gehad nog veilig bloed kunnen geven. De Bloedbank doet daar nog onderzoek naar.

Tijdens de bijeenkomst maakte de GGD Hart voor Brabant bekend dat zij gaat onderzoeken wat de uitbraak van Q-koorts in Herpen gekost heeft. De bedoeling is te achterhalen wat voor de samenleving de economische gevolgen zijn van de ziekte.

In de wereld van externe veiligheid roept het verantwoorden van het groepsrisico de meeste vragen op. Vakambtenaren die ermee belast zijn vinden het al moeilijk. Hoe leg je dan aan bestuurders uit waar ze 'ja' tegen zeggen en wat de risico's zijn als onverhoopt toch een zwaar ongeval gebeurt? De 'mal groepsrisico' schiet te hulp.

Eenvoudig instrument voor complex probleem

Mal groepsrisico

Op 2 december 2008 vond in Rotterdam het Jaarcongres Relevant plaats. De congresgangers vroegen zich hardop af of het beleid ten aanzien van groepsrisico failliet is.

Gezamenlijk project

Bij de provincie Noord-Brabant spreken ze niet van een faillissement. Beleidsmedewerker externe veiligheid Wim Brinker: 'Het is goed dat we beleid voeren op groepsrisico, maar we weten dat het een complexe aangelegenheid is. Het ontbreekt met name aan een goed instrument met behulp waarvan het groepsrisico goed kan worden verantwoord.'
Onder de werknaam 'mal groepsrisico' startte de provincie daarom een project om een dergelijk instrument te ontwikkelen. Ze doet dat samen met het ministerie van VROM, DCMR Milieudienst Rijnmond, adviesbureau DHV, de drie Brabantse Veiligheidsregio's, gemeente Helmond, Veiligheidsregio Zeeland, GGD West-Brabant en de Vlaamse Overheid.

Zichtbare effecten

Bij het verantwoorden van het groepsrisico moeten bestuurders rekening houden met de scenario's die tot een zwaar ongeval kunnen leiden, maar ook met de mogelijkheden om een ramp te kunnen bestrijden én met de economische gevolgen. In de mal groepsrisico worden al deze aspecten in algoritmen verwerkt. Uiteindelijk leiden die tot een drempelwaarde in de *fn*-curve van het groepsrisico. De drempelwaarde fluctueert afhankelijk van het gekozen scenario en de gekozen parameters van de betreffende veiligheidsregio. Ze moet echter blijven binnen de range van 2 decaden onder en 2 decaden boven de oriënterende waarde van het groepsrisico. Is er sprake van een overschrijding, dan moet een maatschappelijke kosten-batenanalyse worden uitgevoerd. De mal levert hiervoor niet alleen een structuur in de vorm van een soort catalogus waarin voor het betreffende scenario verschillende maatregelen worden voorgesteld om de risico's te verminderen. Het is ook mogelijk de kosten van verschillende maatregelen te vergelijken alsmede het aantal slachtoffers dat ermee wordt vermeden.

Digitaal

De mal verschijnt te zijner tijd in digitale vorm, eenvoudig in het gebruik en gratis verkrijgbaar. Het instrument vervangt de verantwoordingsplicht niet, maar helpt wel de verantwoordingsplicht van het groepsrisico te ondersteunen.
In de komende maanden volgt meer nieuws. Ook wordt een prijsvraag uitgeschreven voor een betere naam voor het instrument.

Voor meer informatie: projectleider Wim Brinker, (073) 680 86 15, WBrinker@brabant.nl

Impressie van de mal groepsrisico

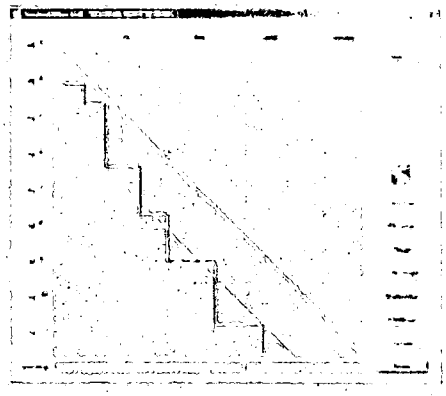

Voorbeeld van het hoofdscherm van de mal. De gepresenteerde drempelwaarde en groepsrisico zijn fictief!

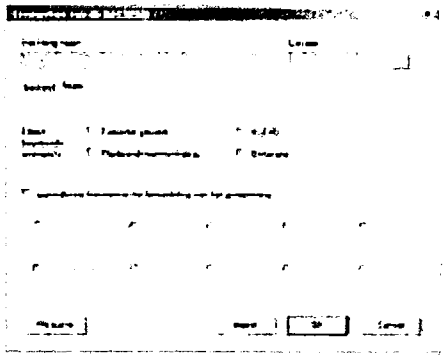

Voorbeeld van een invoerscherm van de mal.

Groepsrisico

Het groepsrisico is een maat voor de kans dat door een ramp met gevaarlijke stoffen een groep mensen die niet rechtstreeks bij de activiteit betrokken is, tegelijkertijd omkomt. Het groepsrisico kan toenemen door uitbreiding van risicovolle activiteiten of door het verhogen van de personendichtheid (bijvoorbeeld door woningbouw). Voor het groepsrisico zijn geen harde normen vastgelegd, alleen oriënterende waarden. Overheden moeten bij een toename van het groepsrisico verantwoording afleggen over het besluit dat daaraan ten grondslag ligt.
Volgens de Nota van Toelichting op artikel 12 en 13 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) gaat het bij de verantwoordingsplicht van het groepsrisico om de volgende bestuurlijke vraag: 'welke omvang van een zwaar ongeval is, gegeven de kans daarop en gegeven de afweging van de risico's tegen de maatschappelijke kosten en baten van een risicovolle activiteit, aanvaardbaar?'.

Foto: Marc Bolsius

Ontwerp Basisnet Spoor in verschiet

Scherp blijven op veilig spoor

In ons compacte Nederland is veel aandacht voor de risico's bij het vervoer van gevaarlijke stoffen. Het rijk heeft het initiatief genomen om het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, water en spoor veilig en duurzaam te regelen met de ontwikkeling van het Basisnet. In Brabant manifesteren zich vooral problemen op het spoor. Daarom hameren de overheden hier vooral op maatregelen die het spoorvervoer veiliger maken.

Namens de provincie neemt beleidsmedewerker Tom de Graaf deel aan de overleggen over het Basisnet Spoor dat Brabantse steden lucht moet geven.
'De ontwikkeling van het Basisnet is weerbarstig. Het gaat erom stelsel van routes te creëren waar het vervoer van gevaarlijke stoffen duurzaam in evenwicht is met ruimtelijke ontwikkelingen en veiligheid. In Brabant is dat vooral van belang voor de steden die liggen aan de zogenaamde Brabantroute: Breda, Tilburg, Eindhoven en Helmond. Maar ook voor Roosendaal dat immers op de enige spoorverbinding naar het zuiden ligt.

Betuwelijn
Een belangrijk deel van de oplossing moet komen van de Betuwelijn. Met name voor het vervoer naar Duitsland moet de Betuwelijn de Brabantroute ontlasten.
Tom de Graaf: 'De Betuweroute functioneert op dit moment nog steeds niet op het geplande niveau. Dat komt onder andere door het complexe veiligheidssysteem. Daar is zo lang discussie over geweest dat er nu nog onvoldoende geschikte locomotieven zijn. Maar ook als de Betuwelijn eenmaal optimaal functioneert zal er in de toekomst toch vervoer van gevaarlijke stoffen door Brabant plaatsvinden. Het is de kunst om dat dan zo veilig mogelijk te laten verlopen. Daarvoor zullen we maatregelen moeten treffen.
Intussen loopt ook de ontwikkeling van het Basisnet Spoor vertraging op. Want juist nu de eindfase in zicht komt, raken de betrokken partijen ervan doordrongen dat zij te maken krijgen met beperkingen. Zo zien vervoerders gevolgen voor de aard en omvang van hun transporten. En gemeenten kunnen alleen onder voorwaarden langs het spoor bouwen. En zelfs áls het Basisnet Spoor is afgerond zal er nog de nodige tijd overheen gaan voordat het ook wettelijk is vastgelegd. Wij willen niet zo lang wachten.'

>>> Lees verder op pagina 8

>>> Vervolg van pagina 7

Treinsamenstelling

Volgens Tom de Graaf is er op korte termijn vooral veel winst te boeken met het veilig samenstellen van treinen. 'Al langer maakt Brabant zich sterk voor maatregelen die met name een explosie van een brandbare vloeistof (of wel BLEVE, *boiling liquid expanding vapour explosion*) op het spoor moeten voorkomen. Om dat te bereiken moet de samenstelling van de treinen zo worden ingericht dat wagons met brandbare gassen gescheiden zijn van wagons met brandbare vloeistoffen. Het bedrijfsleven onderzoekt daarvan nu de haalbaarheid. Vastgesteld is echter al dat dergelijke maatregelen de veiligheid aanzienlijk kunnen verbeteren. En ik durf te beweren dat dankzij deze maatregelen vervoer langs knelpuntsituaties mogelijk zal blijven en dat het bedrijfsleven er dus zeker ook van zal profiteren. De minister onderschrijft overigens onze visie. Hij gaat proberen met de Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI) een overeenkomst af te sluiten over het veilig samenstellen van treinen.'

Groepsrisico

Nu het Basisnet zijn eindfase nadert is de minister er nog eens op geattendeerd dat het Basisnet knelpuntenvrij wordt opgeleverd. Tom de Graaf: 'De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) zijn namelijk bezorgd dat het rijk te gemakkelijk omspringt met het zogenaamde groepsrisico (zie kader). Daarom hebben zij de minister gevraagd om bij de verdere ontwikkeling van het Basisnet – zeker als de vervoersprognoses toenemen – serieus te blijven kijken naar het groepsrisico en maatregelen te treffen om dat risico terug te brengen tot binnen de geldende oriëntatiewaarde. In recent overleg heeft de minister deze zienswijze onderschreven en gezegd samen met de betrokken gemeenten te willen zoeken naar oplossingen om juist ook de problemen met het groepsrisico aan te pakken.'

Omleidingen

Met het oog op de middellange termijn hebben VNG en IPO de aandacht gevraagd voor de veiligheid op eventuele routeomleidingen. Tom de Graaf: 'Het kan omwille van efficiency wenselijk zijn om bijvoorbeeld vanaf de Betuwelijn aftakkingen te maken in een bepaalde richting. Dan is het de verantwoordelijkheid van het rijk om ook op die routes de veiligheid te garanderen en er de nodige maatregelen te treffen. Het mag immers niet zo zijn dat de risico's die de ene gemeente niet meer loopt, op een andere gemeente worden afgewenteld.'

'Samenvattend kun je zeggen dat het perspectief van een duurzaam veilig Basisnet nog steeds overeind staat. Maar het gaat langzaam. Ondertussen kunnen we de veiligheid op het spoor niet op z'n beloop laten en moeten we maatregelen treffen.'

De Brabantse strategie

Met als perspectief een duurzaam veilig spoor hanteert de provincie Noord-Brabant een drietrapsraket:

- Op korte termijn zorgen voor veiliger transport en het opheffen van gevaarlijke situaties op het spoor, en het verbeteren van de voorbereidingen op rampenbestrijding.
- Op middellange termijn invoering van het Basisnet en de aanleg van 'spoorbogen' die vervoer via veilige routes mogelijk maken.
- Op lange termijn realisatie van de goederenruit Zuid-Nederland, waaronder de lijn Rotterdam - België (RoBel).

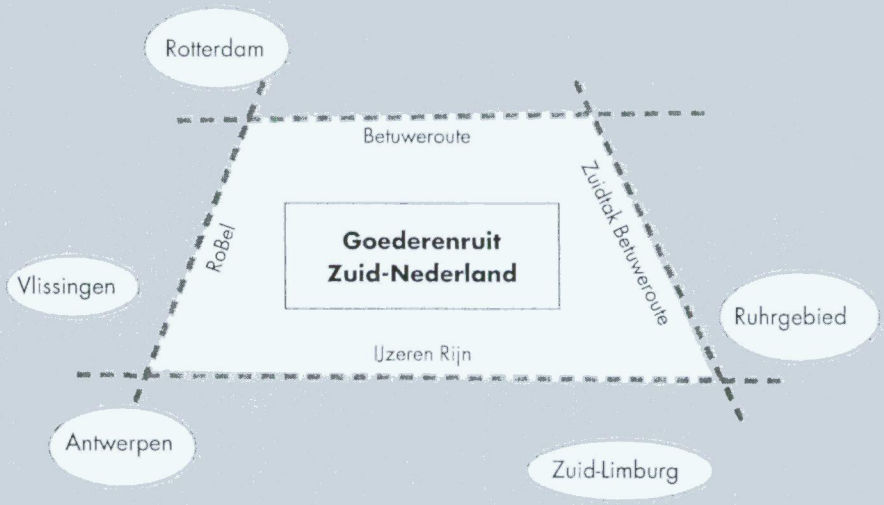

Hoe kunnen gemeenten meewerken aan de veiligheid in BRZO-bedrijven, ook als zij daar zelf geen inspecties uitvoeren? Deze en andere vragen waren het onderwerp van de themadag BRZO die op 30 september 2008 plaatsvond in Roosendaal en op 2 oktober in Eindhoven.

Themadagen BRZO in Zuidoost- en West-Brabant

'Samen zorgen voor veiligheid in BRZO-bedrijven'

Sinds 2007 gelden er kwaliteitseisen voor organisaties die inspecties uitvoeren bij bedrijven die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO). Als gevolg daarvan mag bijna geen enkele gemeente dergelijke inspecties nog zelf uitvoeren. Gemeenten laten de inspecties over aan organisaties die wél aan de criteria voldoen, de zogenaamde maatlatorganisaties.

Elkaar aanvullen

Tijdens de themadagen bespraken de gemeenten en de maatlatorganisaties hoe zij gegeven hun verschillende rollen en bevoegdheden elkaar kunnen aanvullen in het belang van de externe veiligheid.
'Neem nou de situatie bij Stork Boxmeer,' zegt Ignace Cichy van de SRE Milieudienst. 'De gemeente onderhoudt al jarenlang een goede relatie met dit bedrijf. Door de veranderde wetgeving valt de onderneming sinds kort onder het BRZO. De gemeente zelf mag geen BRZO-inspecties uitvoeren. De inspecteurs van de maatlatorganisaties vertegenwoordigen de gemeente tijdens een inspectie. Maar de gemeente wil natuurlijk graag weten of de inspecteurs hetzelfde beeld van het bedrijf hebben en welke gevolgen de inspectie mogelijk heeft voor de gemeente. Want de gemeente blijft hoe dan ook bevoegd gezag. Daarom is het van belang samen op te trekken, elkaars rol te kennen en eventuele problemen samen aan te pakken.'

Maatlatorganisaties in Brabant

Brabant telt drie zogenaamde maatlatorganisaties die op basis van landelijke criteria gecertificeerd zijn om BRZO-inspecties uit te voeren namens het betreffende bevoegd gezag Wet milieubeheer.

- De regionale milieudienst RMD die bij ca. 25 BRZO-bedrijven inspecties uitvoert voor gemeenten in Midden- en West-Brabant, behalve Breda.
- SRE Milieudienst die bij 12 BRZO-bedrijven inspecties uitvoert voor gemeenten in Oost-Brabant, behalve 's-Hertogenbosch en Cuijk.
- De provincie Noord-Brabant die inspecties uitvoert bij 25 BRZO-bedrijven die onder haar bevoegd gezag vallen.

Elke dag verlaten mensen de gevangenis omdat ze hun straf hebben uitgezeten. Vanwege hun vergrijp en de daarop volgende detentie is hun leven ontwricht. Sinds 2006 hebben gemeenten de taak ervoor te zorgen dat ex-gedetineerden de draad weer kunnen oppakken. Een mooie, maar lastige opgave.

Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf coördineert gemeentelijke nazorg

Uit de bajes. En dan?

In de regio Maas & Leijgraaf coördineert het Regionaal Veiligheidshuis sinds 1 januari 2008 de nazorg voor de vier gemeenten in het district Maasland: Oss, Lith, Maasdonk en Bernheze. Na een jaar kan nazorgcoördinator Marga van Esch de eerste ervaringen optekenen.

Casusoverleg

'In de hele regio komen jaarlijks honderden gedetineerden vrij. Tussen 1 januari en 1 september 2008 waren dat er alleen al in het district Maasland 92, voornamelijk mannen. Van de mensen die vrijkomen krijgen wij - als contactpersoon van de betrokken gemeente - een zogenaamde screeningsrapportage, opgesteld door een medewerker maatschappelijke dienstverlening van de gevangenis. Die rapportage bespreken we in het casusoverleg van instanties die iets voor de betrokken persoon kunnen betekenen.'